PERSOANILI

Chir Pencu, plăpămar
Ancuța, femeia sa
Ileana, nepoata lor
Stoian, calfă de plăpămărie
Petrache } tineri ridicoli
Anghelache }
O calfă de lipscănie

Scena se petrece la anul 1846, în mahalaua Vergului...

ACTUL I

SCENA I

Elena singură, dinaintea unei mese, ţiind o carte în mînă

Elena: O, frumoasă istorie, romanța lui Arghir... Săracu, cîte n-a suferit pentru amor! Acum vezi cît este de bine să știe cineva să trăiască [1]... Acum 6 luni, abia puteam descifra [2], acum citesc orice carte ca Tatăl Nostru. *(Cetind)* „Te visai mișcînd din buză, o! prea drăgălașe muză!... *(Foind.)* Ah, Arghire, gură dulce!..." *(Vorbind.)* Zău, nu este mai mare fericire decît să știe cineva carte. Mătușica a avut

[1] Ulterior *trăiască* înlocuit prin *citească.*
[2] Ulterior *descifra* înlocuit prin *să slovenesc.*

un gînd dumnezeiesc, de a luat pe tînărul ăla strein de dascăl, că despre unchiul, ar fi în stare să ne puie să lucrăm plăpămi cu dînsul în prăvălie!... N-am mai văzut om mai ciudat! Cu o stare aşa de mare — că, de, acum îl ştie lumea — el din anterie nu vrea să iasă, se ţine de obiceiurile esnafului. Pînă să-l facă biata mătuşică să zugrăvească odaia asta și să cumpere ceva mobile, au scos păr pe limbă... Aci, tot mai seamănă un salon... Zău, îmi vine să rîz cînd mi-aduc aminte... *(Imitînd pe unchi-său.)* „Salon, noi?... Dar cine sîntem noi?... Auzi, salon!... Nu trebuie să ne întindem mai mult decît ne este plapoma, că degerăm!“... Poftim cuvinte de plăpămari!... Parcă cei bogaţi sînt cu steaua în frunte. Nu sînt şi ei oameni ca noi?

Arie no. 1

Cine ştie să se poarte
Numai ala singur poate
Strălucirea să cîştige,
Ce la inimi ne atinge.
Cine ştie să trăiască,
Banul face să rotească.
Şi mereu îl dă d-a dura,
Lat lungit într-o trăsură.
Lumea nu mai cercetează
Şi nici unul nu cutează,
Cînd te vede în trăsură,
Să deşchiză măcar gura.
Cu o pană-n pălărie,
Albă, verde, stacojie,
Eşti cucoană, damă mare,
Eşti ca ea în îngîmfare.

SCENA a II-a

Stoian *(intră cu un sac de lînă în spate şi-l pune jos)*: Of!... îmi ieşi sufletul, fir-ar a dracului bîrsana!

Elena: De, d-le Stoiene, că nu eşti la oi!... Cine te-a trimes aici cu lîna?... La prăvălie nu e loc? În pod n-ai putut s-o pui? Ce mi-ai adus-o aici, în salon?

Stoian: Ce, Lino, te-a găsit şi pe tine năbădăile jupînesii? Ce-i tot daţi cu salonu? Ori v-aţi luat şi d-voastră, pare-mi-se, după băcăneasa d-alături? Ia vezi, că jupînu tace, tace... da' cînd o-ncepe o dată, apoi parcă vă văz iar cu vînătăile pe subt ochi, ca în seara de luminaţii, cînd vreaţi să-l duceţi cu sila.

Elena: Stoiene! d-le Stoiene!...

Stoian: Eu nu sînt domn. Domnii nu scarmănă la lînă ca mine. Dacă vrei să mă cinsteşti, zi-mi Chir Stoiene... Aşa primesc, dar altfel socotesc că mă iei în rîs. Ş-apoi, eu nu prea duc la glumă.

Elena: Chir Stoiene, eşti mojic şi prea ţe-ai lungit nasul.

Stoian: Au! Daca d-acuma ţi să pare lung, că sîntem numai în vorbă, ca şi logodiţi, dar după ce ne-am cununa. Atunci o să-ţi pară d-un cot.

Elena: Ca gînd n-am! *(Cetind.)* „Te visai mişcînd din buze, o, prea drăgălaşe muză"...

Stoian: Da' cum dracu!... Eu ştiu că dorm liniştit, nu mai visez pe niminea... Ba! am uitat! Visai astă-noapte că pritoceam amîndoi tocitoarea şi că, parcă, varza să stricase.

Elena: Poftim mojicie! Poftim vise de plăpămar! Ei, ei, Chir Stoiene, noi nu sîntem unu pentru altul.

Stoian: Nu căuta cum sîntem acum. Negreşit, astfel nu ne potrivim: d-ta cu rochii de modă, eu cu fermenă... Dar cînd ne-om căsători, apoi să vezi cum ne potrivim de frumos, şi cum o să fim unul pentru altul.

Arie no. 2

Să ne cînte numai popa
Isaiia dănţuieşte,
Şi să vezi atunci Ileana
Cu Stoian se potriveşte.
Îţi voi da ce îţi lipseşte
Din aceea ce-am mai mult.
Ş-aşa, împărţind frăţeşte,
Mă voi face prea plăcut.

Elena: Du-te mojicane, de-ţi cautä nevastă la mahalaua Vergului, la uliţa Herăstrăului, la nisipărese sau în Dealu Spirii, la mitocani. Pentru d-alde alea eşti tu născut.

Arie no. 3

Ia-ţi o mojică ce chiar ca tine
La varză acră a pritocit,
Iar nu o fată ca d-alde mine,
Ce în romane s-a pricopsit.

(Vîrîndu-i cartea-n ochi.)

Na, de citeşte, te luminează,
Arghir săracu ce-a suferit,
Şi vezi cum omul înaintează,
Daca este un necioplit.
Da, da, un necioplit!
Da, da, un necioplit! [1]

Stoian: Ei, leică, îţi tai eu de unghişoară! Te desbăr eu de Arghir şi Marghir. Numai jupînu să trăiască şi să nu-şi schimbe vorba că zău, mă cam tem să nu-i puneţi olcica [2], că muierea [3] multe ştie.

Elena: Aide, cară-te! Ieşi din salon! Ieşi, ţopîrlane! Nu e mutra ta pentru salon.

Stoian: Ilino dragă, mai domol... jupînu n-a murit încă!...

SCENA a III-a

Cei de sus, Ancuţa

Ancuţa: Ce este? Ce zgomot e ăsta? Ce sînt poterile [4] astea? Ce, mă rog, din salon mi-aţi făcut magazie [5]?

Stoian: Apoi, jupîneasă...

---

1. Aceste două strofe au fost ulterior şterse şi înlocuite cu următorul text, scris de altă mînă, cu caractere latine, în ortografia etimologică:

Ia-ţi o mojică de seama ta, iar nu o fată ca mine care citeşte romanescuri (Vîrîndu-i cartea-n ochi.) *Citeşte şi tu de te luminează, vezi ce a suferit Arghir pentru amor.*

2 Să nu-l influenţaţi, să nu-l faceţi să-şi schimbe intenţia; la origine, expresia *a pune olcica* avea sensul „a face farmece, a descînta, a face vrăji", probabil din cauză că, în aceste scopuri, era folosită o mică oală.

3 Şters şi înlocuit, cu caractere latine, de altă mînă: *femeia.*

4 Şters şi scris deasupra de altă mînă, mai tîrziu, cu caractere latine, în ortografia etimologică: *potloagele.*

5 Îndreptat de altă mînă, mai tîrziu: *magazin.*

Pagină din manuscrisul piesei *Îngîmfata plăpămăreasă sau Cucoană sînt*

Bibl. Acad. R. P. R.

Ancuța: Cucoană te doare gura să zici? Ori te-ai luat și d-ta, d-le Stoiene, după stăpîn-tău. Ia seama, mă rog!
Stoian: Apoi eu, de, cum m-am obicinuit de atîta vreme...
Elena: Să te desobicinuiești!
Ancuța: Învățul are și dezvăț[1]. Țe-am spus-o pînă acum de o mie de ori: în salon să nu mai intri, jupîneasă să nu-mi mai zici și cînd am mosafiri să nu tot mă întrebi de ață, de ac, de coardă, de nepîstroace,[2] că o să te lovesc o dată cu ceva în cap.
Stoian: Apoi, jupîn Pencu tot n-a murit încă. Slavă Domnului, n-am ajuns pînă acolo! Am stăpîn care să mă ocărască dacă am greșit. Au!... Apoi, prea e prea!...
Ancuța, Elena *(repezindu-se spre dînsul, vorbesc)* Apoi!... Apoi ce, calicule?
Elena: Mojicule!
Ancuța: Țopîrlane!
Stoian: Maică Precistă! Dar ce, ori ați turbat, jupîneasă?
Ancuța *(lovindu-l cu cutioara ce are în mînă)*: Cucoană, mojicule! Cucoană, na! așa-ți fac eu!...
Stoian *(scuturîndu-se)*: Pfu! pfu! Dar ce dracu fuse[3] înăuntru? Să nu fie ceva otrăvit... Așa... Ei bine, jupîneasă!
Ancuța: Iar? Iar? Ei, o să mă omoare și pace!
Elena: Du-te d-aicea, omule, du-te! Ce, vrei s-o apuce istericalile?
Stoian: Jupînu e aici. I le taie îndată.
Ancuța: Jupui-te-ar dracii să te jupoaie, calicule! O să te dezvăț eu de asta...

Arie no. 4

Crapă, mojicule!
Crapă, calicule!
Cucoană sînt. *(2 ori)*
Nu-mi curăț casele,
Nu-mi spăl nici vasele,
Cucoană sînt. *(2 ori)*

---

[1] Scris: *desfăț.*
[2] Șters și scris deasupra, de altă mînă, mai tîrziu, *degetare.*
[3] Corectat ulterior: *a fost.*

Salon făcutu-mi-am,
Oglinzi luatu-mi-am,
Cucoană sînt. *(2 ori)*
Crapă, mojicule!
Crapă, calicule!
Cucoană sînt. *(de 5 ori)*

Stoian: Fii cucoană cît ăi vrea, din partea mea, dragă jupîneasă. Dar eu știu că nu m-oi dezvăța de ce știu.

Ancuța: Așa? Ei bine, gătește-te să iei pe Ileana.

Elena: Ce se potrivește!

Stoian: Eu nu rup mînica la niminea. Slavă Domnului, sînt tînăr, nu sînt slut. Ilene voi găsi eu... O, femei? *(Își arată părul.)* Na, cît păru în cap. O dată să fac chî! și 30 mă-npresoară.

Arie no. 5

Fete, dragă jupîneasă,
Eu cu chila le găsesc,
Dacă voi să îmi fac casă [1],
N-am decît ca să tușesc
Chu! Chu!
Și d-odată-mi sar-nainte
Găinușile pe rînd,
Și pe care-i mai cuminte
O înhaț aci curînd.
Da! Da!
Pre legea mea!
Da! Da!
Pre legea mea!

Elena: Aide, du-te de-ți sparge gîtul tușind.

Stoian: Mă duc, mă duc! *(Aparte.)* Ah! De ce dracu s-o iubesc atîta?

SCENA a IV-a

O calfă și cei de sus

Calfa: Cu plecăciune mă închin d-voastră.

Ancuța *(făcîndu-i semn să tacă)*: Bine. Bine, d-le, poftim, șe-deți. *(Lui Stoian.)* Și d-ta, cară-te!

---

[1] Șters și scris de altă mînă deasupra: *dacă voi ca să-mi fac casă.*

Stoian: Aici este ceva. Voi asculta. *(Să preface că iese şi să ascunde după uşă.)*

Calfa: Dac-aţi binevoi să ne desfaceţi această mică socoteluţă, că avem mare trebuinţă de bani. Altfel, nu v-am supăra.

Elena: Ce facem, mătuşică?

Ancuţa: D-le, nu să poate să mai îngăduiţi o săptămînă? Numai opt zile. Că pînă atunci mă voi înlesni de bani.

Calfa: Cuconiţă, cu părere de rău vă spui că sînt poruncit să nu mă duc fără bani. Prin urmare...

Elena: Prin urmare, eşti, cum am zice, execuţie. O! Asta nu-i frumos, nu-i nobil...

Ancuţa: Mai dămol, Ilinco, mai dămol. D-voastră bine ştiţi că într-un salon nu să vorbeşte astfel.

Calfa: Da, într-un salon, aveţi cuvînt! Acolo nici nu calcă piciorul nostru. La odaia vătafului de curte, şi tot să isprăveşte.

Stoian *(de unde e ascuns)*: Oh! oh! Asta mă mai răcoreşte.

Elena: Ce facem, mătuşică? Cu unchiu nu e de glumit.

Ancuţa: D-le, cel puţin pînă diseară vei aştepta şi eu însămi, cînd mă voi întoarce de la şosea, ţi le voi aduce.

Calfa: Fie şi astfel [1], dacă nu să poate altminterea.

Stoian: Nu putui să aflu suma. Dar mă voi lua după dînsul. *(Se duce.)*

Ancuţa: Aşa, aşa, nu trebuie să vă stricaţi cu nişte muşterii ca noi. Săptămîna viitoare o să tîrguim de nuntă.

Calfa: Poate, cuconiţă.

Elena: Aşa, d-le, eu, cu mila lui D-zeu...

Calfa: Fericit ginere!

Ancuţa: Să-i dăm drumu. Prea s-a-ntins marţafoiu. Eleno, du-te de te pregăteşte, că astăzi primim vizită în salon.

Elena: Îndată. *(Iese.)*

Calfa: Cu plecăciune mă închin şi vă sărut mînuşiţile. *(Iese.)*

---

[1] Şters şi scris deasupra de altă mînă: *aşa*.

SCENA a V-a

Elena se întoarce repede

Elena: Se duse dracului.
Ancuța: Mojicii ăştia aşa sînt. Dar şi noi, prea ne lăsăm în taifas cu dînşii, deşi noi trebuie să ne ţinem ighemoniconu; de... şi noi avem salon.

Arie no. 6

În salonul nostru,
Noi putem prea bine
Ca să fim cucoane
Cum ni se cuvine.
Să lăsăm pe proşti
În a sa[1] prostie.
Noi sîntem cucoane
Cum ni se cuvine[2].

Elena: Mătuşico! Mătuşico! Toate sînt bune, toate sînt sfinte, dar pîrdalnicului de lipscan ce-i facem? D-o afla unchiu ne-am topit. El nu prea ştie multe. Rîdică vecinii în picioare, ca mai dăunăzi la luminaţie.
Ancuța: Lasă că-i cunosc eu slăbiciunea. Ştiu eu unde-l doare.
Elena: Vezi, el ne face de ne cam doare.
Ancuța: Prea te-ai speriat. Au! Nu i-o fi a d-alaltăieri... Nu e totdauna Paştele. Amarnic o să-mi plătească el vînătăile. *(S-aude glasul lui Pencu afară.)*
Pencu: Ai, băieţi, mai cu inimă!

---

[1] Şters şi scris de altă mînă, mai tîrziu: *a lor*.

[2] Şters şi scris de altă mînă, mai tîrziu, cu caractere latine: *de plăpomărie*. Aria mai cuprinde încă o strofă, scrisă în colţul paginii 8 v. cu cerneală violetă, de altcineva, mai tîrziu:

Plapoma-nvăleşte
Orice schilodire
Şi la toţi să-ntinde
Spre acoperire.

In ms. 2969 este intercalată între strofa a II-a şi a III-a încă o strofă:

Lumea toată este
Chiar o prăvălie,
Unde tot se vinde
Ca-n plăpămărie.

Elena: Iată-l, unchiu!
Ancuța: Stăi d-o parte și privește. Dar tot mai bine ar fi să ne retragem noi d-o parte și să-i lăsăm pînă s-or mai așeza. *(Se retag în culise.)*

SCENA a VI-a

Pencu *(intră în casă cu o mulțime de calfe care duc fiecare cîte ceva al meseriii)* : Așa, feții mei... aici e mai bine, loc mai larg... Acu la lucru, să cîntăm și să spunem la ghicitori...

Arie no. 7

Scărmănați la lînă,
Lînă de bîrsană,
Face punga plină
Și ne-aduce hrană.

Toți

Scărmănați la lînă,
Lînă de țigaie,
Face punga plină
Și monedă taie.

Pencu *(cu arc și cu tocmac se pune jos și începe a bate)* :

Scărmănînd,
Să cîntăm,
Și cîntînd,
Să lucrăm. } bis

Zong, zong, zong!
Zong, zong, zong! } bis

Corul

Zong, zong, zong,
Zong, zong, zong!

Pencu: Ei, băieţi, al cui e rîndu să-nceapă basmu?
Stoian: Al meu, jupîne.
Pencu: Aide, toţi la lucru, şi ascultaţi.
Corul: La lucru, la lucru!
Stoian: Au fost odată ca niciodată, cînd n-ar fi nu s-ar povesti...
Corul: Cînd n-ar fi nu s-ar povesti...
Stoian: A fost odată un plăpămar... bunioară ca jupînu şi avea o femeie, bunioară ca jupîneasa, ş-o nepoată, bunioară ca Lina.
Pencu: Bravo, Stoiene; pe el Pencu-l chema?
Stoian: Nu, pe el îl chema Stancu, şi pe ea Neaga. Acuma, bietul plăpămar, săracul, muncise din copilăria lui ca să agonisească o stăricică.
O calfă: Bravo plăpămar! Să fi fost acuma să-l numim [1] staroste.
Stoian: Nătărăilor, este Chir Pencul ca dînsul, şi mai alaltăieri, la alegere, parcă eraţi cu mămăliga în gură [2] de-aţi lăsat să aleagă pe Neagu, pe luatul din iele, pe damblagiul ăla care, pentru o miţă de 7 sfanţi, vinde pe tată-său.
Pencu: Nu e treaba ta să judeci pe alţii. Ce-a făcut mai mulţi la un loc, un isnaf întreg, este bine făcut. Tu spune basmul...
Corul: Aşa, aşa! Cum zice jupînul. Spune basmul.
Stoian: Bietu creştin trăia în căsuţa lui cum da D-zeu. Dar într-una din zile se pomeneşte cu jupîneasa că să-i ia bonetă [3] ca unei cucoane, că de nu i-o lua, nu mai mănîncă pîine şi sare cu dînsul.
Pencu: Ai! Ia să vedem — că asta cam seamănă cu...
Stoian: El, săracul om, o iubea prea mult, şi era şi omul lui D-zeu; credea lesne la năsărîmburi. Se duce cu dînsa la o marşandă, îi puse boneta în cap...
Pencu: Rău a făcut.
Stoian: Şi eu tot aşa zic. Dar ce era să facă?
Pencu: Să nu-i ia şi s-o lase să strige.
Stoian: Vezi, asta n-au făcut-o. Şi bietul creştin au păţit-o.

---

[1] Indreptat: *îl numeam.*
[2] *In gură,* adăugat de altă mînă, mai tîrziu.
[3] Indreptat: *jupîneasa lui că cere să-i ia bonetă.*

Că după ce s-a dădulcit jupîneasa la marşandă, mereu schimba la mode, astăzi una, mîine alta, pînă cînd să urcă şi la pălărie. De acilea [1], pana şi de acilea sărăcia.

Arie no. 10 [2]

Drac de pălărie,
La plăpămărie,
E ticăloşie,
Este sărăcie.
Pana fîlfîieşte,
Neaga se mîndreşte,
Stancu năuceşte,
Stancu mofluzeşte.

Corul

Drac de pălărie
Etc., etc., etc.

Stoian: Aşa, săracu Stancu, au năucit în cheltuieli, şi într-un an şi jumătate au cheltuit tot ce a cîştigat din copilărie şi a rămas în sapă de lemn, calic lipit pămîntului. Femeia lui, cum au văzut că nu are ce mai cheltui, l-a lăsat. Casa lui s-au spart şi copilaşii i-au rămas pe uliţă; ea a atîrnat perdele cu ciucuri la fereastră [3]. Şi ce s-a făcut peste puţină vreme? Uite, au murit în spital la Sfîntu Pantelimon. Iar bietul Stancu, după ce a colindat cîtăva vreme uliţile năuc, au murit şi el la balamuc. Copilaşii a murit [4] în mîinile streinilor. Şi D-zeu ştie ce s-au ales de dînşii pînă în sfîrşit. [5]

Arie no. [6]

Ca vai de copilaşii ai cărora părinţi,
Nainte de a-i creşte, de moarte să răpesc.

---

[1] Îndreptat, mai tîrziu, de altă mînă: *aci.*
[2] Probabil în loc de *no. 8.*
[3] S-a prostituat.
[4] Corectat ulterior de altcineva: *a rămas.*
[5] Ultimele 3 cuvinte au fost şterse ulterior.
[6] Aria nu poartă nici un număr.

Că n-are cine-i pune pe calea cunoştinţii
Şi asvîrliţi în lume, în ea se prăpădesc.
D-aceea să ne-ntindem cît plapoma ne-ajunge,
Să nu păţim ca Stancu murind la balamuc,
Căci pana pălăriii pe plopămar îl stinge
Şi-l vezi că rătăceşte pe uliţe năuc.

Corul

D-aceea să ne-ntindem, etc., etc.

Pencu: Băieţi, băieţi! Basmul lui Stoian este un basm plin de adevăr. Stanci sînt mai mulţi în lume. Ia, aţi văzut voi, aţi băgat de seamă la biserică, alatăieri, pe femeia chiristigiului d-alături, îmbrăcată numai în mătase. Apoi, creştinul ăla, săracu, munceşte trei ani şi degeră iarna în prăvălie, numai pentru rochia şi burnuza nevestii. Uite, mă băieţi, am ajuns rău şi o s-ajungem şi mai rău, o să ne stingem de nu ne-om lua măsuri mai din vreme. Să ne ţinem fiecare după teapa noastră, că o să păţim ca bietul Stancu, la balamuc, şi copilaşii pe uliţă.

Stoian: Bine a zis cine a zis, că omul nu vede cocoaşa lui, şi vede pe a altuia. *(Tare.)* Jupîne, să mă ierţi, dar eu o să-ndrăznesc să-ţi spui ceva. Mie-mi cam pare că şi d-ta de la o vreme te cam iei după vorbele... *(S-aude d-afară sgomot mare, sunet de clopot. Toţi se rîdică făcînd un amestec.)*

Zgomot d-afară: Foc! Foc!

Toţi: Unde? Unde?

Pencu: Aideţi, băieţi, să ajutăm!

Stoian *(care ieşise prin amestec intră repede)***:** Foc, jupîne, foc mare la biserica Amzii, piaţa nouă...

Pencu: Aide, băieţi, cu inimă! Să ajutăm cît putem... *(Iese cu toţii. Clopotele continuază din ce în ce mai domol.)*

SCENA a VII-a

Ancuţa, Ileana

Ancuţa: Ai văzut, ticălosul de Stoian cum face zavistii? E, las' pe mine!

Elena: Ba pe mine, mătuşico. Nu era să-l iau. Dar acum în-

tr-adins o să-l iau, numai ca să-l învăț minte. Că adevăr, o să-l trimeț la balamuc.

Ancuța: Mie lucrurile-mi miroase cam rău. Pencul meu s-a cam îndărătnicit. Eu i-am băgat de seamă că strîngea din sprîncene la basmul țopîrlanului ăluia. *(Uitîndu-se prin casă.)* Ia te uită! Ia te uită viață de plăpămărie... lînă și cituri... Cum se cunoaște omul care nu-i născut pentru teapa de jos.

Elena: Dar eu, mătușică... Dar eu!... Adevărat, răposata mumă-mea, sora d-tale, era lăptăreasă și tata zarzavagiu. Dar vezi, se deosibea și unul și altul dintr-ai lor.

Arie no. 10

Cu ulcica-n mînă
Dis-de-dimineață,
Lapte și smîntînă
Ea vindea [1] în piață.

Dar cu o noblețe
Și un aer mare,
Ea schimba la fețe [2]
Cînd lua parale.

Tot așa și tata
Cînd vindea salată
Conopida-nvoaltă,
Trufanda curată,

Nu răcnea în piață
Ca zarzavagii,
Ci cu o dulceață
Chema mușterii.

Ancuța: Apoi ce zic eu. Mai totdauna să cunoaște vița de soi. Dar ia taci... A, a... *(Strănută.)*

Elena: Să-ți fie de bine!

Ancuța: Mulțumim d-tale, dar ți-am mai spus. Ține minte: acum nu să mai zice astfel.

---

[1] Șters și scris deasupra: *vindea mă-ta.*
[2] Corectat mai tîrziu: *Schimba fețe-fețe.*

Elena: Apoi tot uit cuvîntul ăla, bată-l părdalnicul! Cum îi zici d-ta?

Ancuţa: A vu suhăţ![1] Asta-i franţuzeşte.

Elena: Avu suhăţ. Frumoasă limbă! Săraca, face pe om altfel. Dar ailantă cum îi mai zici?

Ancuţa: Vus es contante, chel bunioare![2]

Ileana: Vezi, uite, aci seamănă vreo două cu romîneşte. *Chel*... Zicem şi noi, chel! Bunioară, asemenea. Poftim: bunioară chel... Chel bunioară.

Ancuţa: Aşa, dar la dînşii chelu nu e ca la noi.

Ileana: Ha, ha, ha! Chelul lor e cu păr pisemne. *(Uitîndu-se pe fereastră.)* Mătuşico! Mătuşico! Cavalerii de ieri seară de la bal, care ne-a petrecut pînă acasă.

Ancuţa: Curînd — să rîdicăm astea din salon. Pune mîna! *(Dereticînd amîndouă.)* Bine c-ai văzut mai din vreme, că ne găsea vîrîte în lînă şi în cituri... Trage scaunile lîngă oglindă. Şi, Ileano, nu prea vorbă multă, că Pencu o să se întoarcă curînd.

Ileana: Atunci le vom zice să poruncească cîte o plapămă Uite, zău, mătuşică, n-o fac cu nici o răutate. Este la modă ca toate damele să fie curtenite. Ce dracu, doară nu sîntem precupeţărese, avem salon. Pă cine o să primim într-însul? Ţopîrlanii din esnaf?[3]

Ancuţa: Tăcere! Iată-i... Cum mă găseşti? Sînt bine la cap?

Ileana: De minune! Dar eu cum sînt la obraz?

Ancuţa: Foarte bine! Foarte bine! *(S-aude d-afară zgomot la uşe.)* Ia vezi, cine este?

Ileana: Aoleo! Ei sînt... care spuneam.

Ancuţa: Ce spui, soro! Şi noi nu sîntem gata. Ştii ce? Spune-le mai bine că nu sîntem acasă şi să vie mîine. Dar însă pă franţuzească.

Ileana *(să uită pe fereastră)*: S-avem pardoniseală[4] d-onoare, monşier, nu sîntem contantante[5] de viziaţiune.

---

[1] Fr. *à vos souhaits!*

[2] Fr. *vous êtes contente... Quel bonheur!*

[3] *Esnaf* e corectat ulterior în *isnaf*.

[4] Iertare. (fr. *pardonner* şi suf. gr.*-ist*).

[5] Mulţumite (fr. *contente*).

SCENA VIII-a

Amîndoi tinerii îmbrăcați ridicol intră în lăuntru. Ele strigă și rămîne în poziția în care se află, în mirare

Petrache: Bonjur și cu plecăciune, madam.
Anghelache: Plecăciune și cu bonjur demoazel.

Ancuța
Ileana *(amîndouă depărtîndu-se fiecare în odaie lor, făcînd complimente exajerate, zic:)* D-lor, vu es contante, chel bunioară și cu complimente. *(Intră în casă. Ei se țin tot una de exajerat după ele, voind a intra, dar se-nchid ușile repede, lovind pe fiecare în nas, rămîind într-o atitudine comică.)*

(Cortina cade.)

Finitul actului I-iu

ACTUL AL II-lea

SCENA I-iu

La rîdicarea cortinei se vede stînd pe scaune, una în dreapta şi alta în stînga. Cavalerii sărută mîinile damelor, şi apoi schimbă mizansena[1]: unul lîngă altul, lăsînd pe dame în partea opusă, rămîind scena, în mijloc, liberă.

Petrache: D-aseară este un veac de cînd nu v-am văzut.
Anghelache: De cînd nu v-am văzut este un veac d-aseară.
Ancuţa: Ce se potriveşte!
Ileana: Bunătatea d-voastră. *(Incet.)* Mătuşică, o franţuzească n-ar strica.
Ancuţa: Las să-nceapă ei s-o rupă. *(Către dînşii.)* Şi aşa, d-lor, ce vînt v-a aruncat p-aici?
Petrache: Crivăţu, madam.
Anghelache: Matmazel, crivăţul. *(Către Petrache.)* Ia mai rupe-o cu franţuzeasca, mă, vere!
Ancuţa: Sînt de nebunie! Poftim oameni! iar nu ca mojicanii noştri. *(Tare.)*... Ş-aşa, monşer[2]...
Petrache: Ui[3], madam. Amicia întăreşte prieteşugul.
Anghelache: Demoazel, ui, prieteşugul întăreşte amicia.
Ileana: Aţi rămas aseară tîrziu ca şi noi la bal. Aţi avut tot aceiaşi plăcere!
Anghelache: O, da, mai este vorbă! Ce se potriveşte! Pe viaţa mea!...
Petrache *(lovindu-l)*: Destul! *(Tare.)* Noi, madam, cunoaştem prea bine persoanele cu care avem a face, şi apoi ştiţi zicătoarea...
Anghelache: Tingirea şi-a găsit capacul.
Ancuţa: Ba, zău, cum ai zis?
Ileana: Prea potrivit!
Anghelache: Apoi ştiu eu de le potrivesc. Pe viaţa mea!
Petrache: Degeaba n-a-nvăţat d-lui atîta vreme pîn ale şcoli.

---

[1] Montare, poziţie în scenă (fr. *mise en scène*).
[2] In ms. *momşer*.
[3] Da (fr. *oui*).

Ancuța: Vai de mine! Ce să potrivește! Chel bunioare!
Ileana: Comsa [1], pre legea mea.
Petrache: Cuconiților, cu ce petreceți vremea cînd n-aveți ce să faceți?
Ileana: Ia, ne mai uităm pă fereastră, mai jucăm cîte o polcă prin casă, mai ieșim pe la șosea... Mă rog, cum petrec cucoanile de seama noastră. Căci gîndesc că și noi avem salon...
Petrache: Ba, salon, zău, cumsăcade... Auzi vorbă.
Anghelache: Bunătatea d-voastră...
Petrache: Nici că e vorbă. Dar eu sînt mai îndrăzneț puțintel, și trebuie să-ncepem vorba pentru care venirăm.
Ileana: Poftim, mă rog, poftiți! Noi vă ascultăm cu ăl mai mare plezir [2], ca pe niște cavaleri ca d-voastră. [3]
Petrache: Ține-te bine, mă, că am să te însor.
Anghelache: Ba zău?
Ancuța: Așadar, monșer, ziceați că?...
Petrache: Tovarășul meu, vreau să zic, amicul meu, i s-a făcut de consortat [4] din ceasul de cînd a văzut pe cuconița Ileana, adică d-aseară. Mi-a ros urechile să-l însor, și mai multe nu. Arde, să pîrlește, să prăjește ca caracuda în tigaie de amorul cuconiții.
Ileana: Vezi, vorbă tanilie, mătușică!...
Ancuța: Apoi cavaleri, soro, nu glumă... Oameni de salon...
Anghelache: Mă prăjesc, săracul de mine, ca un purcel la cuptor.
Ileana *(mătuși-săi)*: Vezi, n-a zis curat: porc, și mai delicat: purcel.
Ancuța: Apoi, ce să zici... de, nu sînt plăpămari. Ah, de ce n-am avut și eu norocul tău?
Petrache: Mă rog, foaia de zestre o aveți aci la îndămînă?
Ancuța: Îndată, d-le, este în sertarul scrinului de dincolo. Cu iertăciune... *(Iese.)*
Anghelache: Ce se potrivește! Poftiți!

---

[1] Așa (fr. *comme ça*).
[2] Plăcere (fr. *plaisir*).
[3] Un rînd întreg tăiat (f. 16 r): *și sînt vorba cu pardon pentru ca d-voastră* și scris deasupra: *vă tăiem* și *cavaleri*). Altcineva, mai tîrziu, a adăugat cu cerneală violetă: *cafeniști* (f. 16 v) în loc de *cavaleri*. Am preferat această lecțiune aproximativă, care este mai potrivită ca sens.
[4] Însurat (format de la fr. *consort* — „soț").

Cei de sus, afară de *Ancuța* ·

Petrache: Cuconița Ileana cîntă, mi să pare, prea frumos. Dacă ne-ar face plăcerea...
Ileana: Nu știu dacă în salon se vocează [1]. Dar altfel nu mi-ar fi propus.
Anghelache: Stați la îndoială? Poate n-aveți curaj... Să vocem împreună.
Ileana: Ce să potrivește... Voi vocea, di ce nu? [2]

Ce tot fugi, iubito,
Ce te-ascunzi de mine,
Cînd tu știi prea bine
Că eu te iubesc? [3]

Petrache: D-l are un ghers de minune. Mă, Ciupercescule, ia toarnă și tu unul d-alea de la operă, care l-ai învățat.
Anghelache: Să cînt de la d-nu *Diavolu* [4], ori de la monsiu *Lucreția* [5] sau *Constantina* [6] de la *Norma?*
Ileana: De care poftiți.

---

[1] Se cîntă (cu vocea).

[2] Șters și adăugat deasupra, cu litere latine în ortografia etimologică: *dar vocecaț și dv.*

[3] Această strofă e ștearsă de altcineva și îndreptat:
Anghelache: *Să voceze mai întîi dumnealul.*
De altfel, în ms. 2969, aria continuă cu versurile:

Viața și plăcerea toate pentru tine
Sînt niște principe ce te otrăvesc.
— Îți aduci aminte cu cîtă căldură,
Cu cîtă plăcere te îmbrățișam?
Și cu toate astea îmi plătiși cu ură
Și găsii în tine ce nu mai credeam.

Scena continuă:
Elena: *D-lor socotesc că a venit rîndul d-voastră. Binevoiți a ne arăta și vreunul europienesc.* (f. 206 v.).

[4] *Roberto Diavolul,* operă de G. Meyerbeer.
[5] *Lucreția Borgia,* operă de G. Donizetti.
[6] Cavatina.

Petrache: Cîntă p-ăla de la Teatru romînesc, care-l cîntă Cuconaşul la *Cîrlani* [1].

Ileana: Vai de mine! La *Cîrlani?* Dar ce fel, este erghelie acolo?

Petrache: O, nu! Da cum, Doamne sfinte... Este o parastiseală ce o numesc aşa: *Doi cîrlani.*

Ileana: Aşa?...

Anghelache:

De cu ziua pînă seara
Etc., etc., etc. [2]

Ileana: Înfricoşat! De minune!... Şi cîntă acolo aşa de frumos?

Anghelache: Ba bine că nu. Eu eram să mă fac actor, şi nu m-a lăsat d-lui.

Ancuţa *(din culise):* Ileano! Ileano! Ia vino încoace puţin! Vino mai degrabă!...

Ileana: D-lor, monşerilor, mă iertaţi. Viu îndată. Pînă atunci cîntaţi cu chitara să nu vă fie urît.

Petrache: Vai de mine! Poftiţi, poftiţi... Dacă aveţi neapărată trebuinţă...

Ileana *(iese.)*

SCENA a III-a

Anghelache, Petrache

Anghelache: Măi, Petrache, tu eşti cu dracu. Ar avea haz să

---

[1] *Doi ţărani şi cinci cîrlani* de C. Negruzzi.

[2] Ms. 2969 redă aria în întregime; ea face parte, cu unele modificări şi omisiuni, din vodevilul *Doi ţărani şi cinci cîrlani* de C. Negruzzi.

De cu ziua pînă seară
Dascălu mă cicăleşte,
Cu latina şi greceasca
Capul meu mi-l prăpădeşte.
El tot spune, spune, spune,
Dîrdîieşte cît de mult,
El tot spune slute, bune,
Iar eu casc şi nu-l ascult.
De mi-ai fi tu dăscăliţă,
Ai vedea cum m-aş sili,
De mine-ai fi mulţămită
Şi-n curînd m-aş procopsi.
Ţi-aş spune, spune, spune,
Rezemat de al tău sîn,
Ţi-aş tot spune, spune, spune,
Lecţiile prin suspin.

mă-nsor cu nepoata plăpămarului. Te-nchină să vedem ce zestre are.

Petrache: Pînă la zestre, ia s-o cam tulim după aici, că mi să bate ochiul stîng.

Anghelache: Ba să zici, că şi mie îmi ţiuie urechile.

Petrache: Să nu ni să facă vrun furluz prin păr, ca mai dăunăzi la Dobroteasa, cînd ne făcură scăpaţi... Ş-acolo tot plăpămari era. Ei, bată-i Dumnezeu, dau cu 30 de pumni o dată, că au cîte cincisprezece şi douăzeci de calfe, tot unu şi unul. Se joacă cu omul ca cu mingea. Aidi să plecăm franţuzeşte.

Anghelache: Măre, curaj! Unde o ieşi, să iasă. Mie-mi miroase a zestre.

SCENA a IV-a

Cei dinainte, Pencu şi calfele

Pencu: Mă, se ducea dracului tîrgu, de zăbovea tulumbele încă 10 minute. Slavă Domnului, scăparăm şi de asta!

Arie

Aideţi, copii, la lucru
Cu inima iar plină!
Aideţi, cu hărnicie,
Cu poftă să lucrăm[1]!
La lucru dar, la lucru,
Că munca este bună;
Ne-aduce veselie,
Cu dînsa cîştigăm.

Pencu: Da' bine, ce dracu ne făcură femeile p-aici? Unde puseră lucru nostru? *(Intorcîndu-se, zăreşte pe cei 2 cavaleri care, pînă atunci, de la intrarea noului personaj, să grămădiră cam după canapea, şi din cînd în cînd cătau prilej de a fugi.)* Dar bine, d-nii nu sînt ceva muşterii pesemne? *(Către dînşii.)* D-nii au ceva să poruncească?

Petrache: Deocamdată nimic. Cucoanele poate să vă spuie mai bine ce căutăm.

Pencu: Care cucoane?

Anghelache: Cucoanele d-tale.

---

[1] Şters şi corectat: *Cu toţii să lucrăm.*

Pencu: Jupîneasa mea, vrei să zici, d-le? Aci cucoane nu sînt. Cucoanile sînt femeile mărilor boieri, iar nu ale plăpămarilor.

Arie no. 16

Pencu nu mai este
Cel de mai-nainte.
Pencu dovedeşte
Că a prins la minte.

Scumpa lui soţie
E plăpămărească.
Trebui, dar, să fie
Mîndră jupînească.

Dacă vrea cucoană
Ca să se numească,
Îi voi da o goană
Ca să pomenească.

Pencu nu mai este
Cel de mai-nainte.
Vă făgăduieşte
Că a prins la minte.

Aşa, domnilor sau cuconaşilor. Pencu plăpămarul au ascultat astăzi o poveste de la calfa sa şi Pencu plăpămaru schimbă[1] traiul. Cu pălăria nevestii o s-aprinză soba. Şi penele o să le dăruiască la Irod-Împărat de la Vicleim.

Anghelache: Aşa precum zice d-lui, fiecare să-şi cunoască lungul nasului.

Petrache *(încet)*: Taci, ticălosule! *(Tare.)* D-le Pencule...

Pencu: Jupîn Pencu... Sînt meseriaşi.

Petrache: Fie şi aşa. Noi am venit...

SCENA a V-a

Cei de sus, Ancuţa şi Ileana

Ancuţa *(intrînd repede, urmată de Ileana)*: Iat-o! Iat-o! Abea am găsit-o în fund. *(Văzînd pe Pencu.)* A!

[1] Îndreptat de altă mînă mai tîrziu: *îşi schimbă*.

Pencu: Ce a? Ce ai găsit în fund? Cine sînt d-lor? Ce caută la noi? Că zise să te întreb pe tine.

Ileana: Unchiule!...

Pencu: Taci tu, nu vorbesc cu tine.

Anghelache *(lui Petrache):* Aide, măi, s-o tulim.

Petrache *(asemenea):* Eşti nebun? Unde să scapi de atîţia modîrlani?

Pencu: Ancuţo, n-auzi tu? Cu tine vorbesc eu!

Ancuţa: Mai domol, mă rog, că nu sîntem la obor. Ia, d-lor sînt nişte feciori de boieri din Craiova, care, văzînd pe Ileana la bal, le-a plăcut. Şi astăzi veniră s-o ceară în căsătorie.

Pencu: Amîndoi? Bine, boierilor, aşa să-mpeţesc flăcăii pe la d-voastră?

Petrache: Ca să ceară cineva o femeie, gîndesc că nu trebuie să puie peţitoare ca în vremea tătarilor. Acum nu mai e la modă...

Pencu: Fir-ar a dracului moda, să fie, care dă drept tuturor papugiilor [1] după uliţă să intre netam-nesam în casele creştinilor şi să le ceară fetile în căsătorie. Ia să vă spun eu, domnişorule, una şi bună: nepoata mea are logodnic.

Ileana: Unchiule!

Pencu: Taci, c-apoi... Un om de teapa ei. Şi d-voastră să faceţi bine să nu mai daţi p-aci că, cu toată cuconia care arătaţi, nu ştiu cum veţi ieşi. Acum vă poftesc sănătate şi călătorie bună.

Ancuţa *(care pîn-atunci s-a stăpînit, eclatează [2] d-odată):* Mojicule şi ţopîrlane ce eşti! De astăzi înainte pîine şi sare nu mai mănînci cu mine. Auzi, să-mi faci o asemenea ruşine în salon!...

Anghelache, **Petrache** } Mă rog, pentru noi să nu se facă vorbă. Noi ne ducem...

Ancuţa: Mojicule! neomenitule! mergi de trăieşte cu vitele la obor, iar nu cu oamenii în salon. Mi-ai mîncat zilile cu mojiciile tale. Ce, m-ai luat să-ţi spăl vasele?... Să-ţi scarmăn lînă?... Sînt cucoană, mă! Sînt născută ca să fiu cucoană...

---

[1] Şters şi scris deasupra: *derbedeilor.*

[2] Izbucneşte (fr. *éclater).*

Pencu *(repezindu-se către dînsa)* : Au ! Te coconesc eu acum...
Ileana : Unchiule, pentru D-zeu, iar ca alaltăieri ?
Petrache : Chir Pencule ! Ruşine... Vai de mine !
Pencu : Ia nu vă amestecaţi, mă rog, şi căutaţi-vă de drum. [1]

---

[1] In ms. 2969, scena continuă prin :

A r i a no. 15

Petrache

Ne ducem, tată,
Dar mi se pare
Că astă dată
Prin întîmplare,

Anghelache

De ciufuleală
Ne cam scutirăm
Şi de trînteală
Ne mîntuirăm.

Elena

Ce ruşinare,
Ce mojicie,
Ce întîmplare,
Ce nerozie.

Ancuţa

O, ce turbare,
Ce mojicie,
Salonu-mi pare
Plăpămărie.

Pencu

Vă tai acuma
De unghişioară,
Vă fac o glumă
Cu frînghioara.

Ansamblu

O, ce turbare,
Ce mojicie,
Salonu-mi pare
Plăpămărie. } bis

SCENA a VI-a

Stoian și cei de sus

Stoian *(intră în dezordine, ca de la foc)* [1]: Aoleo, jupîne, nu mai poci! A, jupîne, cînd ai ști...

Pencu: Dați-i nițică apă, băieți. *(Conversanții vorbesc cu damele și corul mai la fund.* [2]) Da' ce ai pățit, fătul meu? [3]

Stoian: Să vezi, jupîne. Eu te-am pierdut din ochi și te căutam prin mulțime ca să te găsesc. Focul, știi, să potolise. D-odată auzii niște țipete ale unei fetișoare ca de 10 ani. Mergeam la dînsa. Ce să vezi? Bietul copil, cu hainile jumătate arse, ținea în mînă o iconiță, și cu mîinile către oameni se ruga cînd de unii, cînd de alții să scape pe mă-sa care o cotropise focul în casă, cînd s-a dus să-și ia copilul din leagăn. Aleo, jupîne, nu poci să spui ce am simțit! O dată mi se-nnegriră ochii, îmi făcui cruce și năvălii în casă. Ce să vezi? Biata femeie, dedesubtul micului loc, ținea cu toată puterea scîndurile tavanului spre a nu cotropi leagănul.

Toți: Vai, săraca!

Stoian: Jupîne, nu poci să-ți descriu ce am simțit în ceasurile acelea. N-am zis mai mult decît: „Ține-ți bine copilul!... Pune-mi mîna după gît!" Și D-zeu mi-a dat atîta putere încît am trecut cu dînsa-n brațe, prin limbile de flăcări și norii de fum, pînă la mijlocul maidanului. Am lăsat jos pe biata mumă uimită de bucurie. I-am dat în brațe și pe fetița ce o aștepta și am plecat repede să te găsesc. Jupîne, nici în ziua de Paște, cînd mă grijesc, n-am mai multă bucurie decît astăzi.

---

[1] In ms. 2969 aceste indicații regizorale sînt mai ample:
Stoian intră cu mîinile mînjite de negreală și părul vîlvoi, cu ilicul ars, pantaloni sfîșiați și, obosit, s-aruncă pe un scaun, zicînd.

[2] In ms. 2969, indicațiile sînt mai ample:
Porunca se execută, Stoian bea, femeile fac o grupă în partea stîngă cu cei doi cavaleri care, la vederea lui Stoian, își întoarse spatele spre dînsul spre a nu fi cunoscuți, ținînd o conversație încet cu damele care pare că le cere scuze.

[3] Ms. 2969: **Pencu**: *Da' ce ai pățit, fătul meu, de ești așa în halul ăsta?*

Arie

Să vezi o mumă în disperare,
Că strigă, cere la cer scăpare,
Şi deodată i se arată
O mîntuire neaşteptată.

Aceasta este chiar fericirea,
Aceasta este chiar norocirea,
S-ajuţi pe omul cînd pătimeşte
Şi cînd de alţii să părăseşte.

Să vezi cu lacrămi că-ţi mulţămeşte
Şi ca p-un înger că te priveşte,
Vrea să-ţi vorbească, dar o îneacă
Simţirea-i multă şi jos să pleacă.

Pencu: Bravo, Stoiene! Dumnezeu e cu tine! Poftim, vedeţi d-voastră, cuconaşilor? Cînd cereaţi aicea foaie de zestre, omul ăsta, săracul, s-a aruncat în foc ca să scape o mumă în primejdia de a se arde. Aşa, cuconaşilor!...

Stoian: Care sînt cuconaşii, mă rog? Ce, avem mosafiri?

Pencu: Ia, d-lor.

Petrache, **Anghelache:** Ait, ne-am topit.

Stoian: Ce, de boieri treceţi aici, vere? Aştia sînt slugi, jupîne, slugi la boieri. Ia fă-te-ncoace, vere Petrache.

Ancuţa, **Ileana:** Ah!

Ancuţa: Apă, că mor!

Ileana: Mătuşică!... Săriţi! *(Toţi o înconjoară.)*

Pencu: Ba, zău, le daţi foaia de zestre? Ticăloaselor! Iată unde aţi ajuns cu mîndria voastră cea nebunească de a fi cucoane: să adunaţi la sindrofie papugii[1] după uliţă, că sînt îmbrăcaţi nemţeşte, că vorbesc cu bonjur şi cu bunioară. Afară crailor![2] Afară, că vă scarmăn părul cel pămăduit!... *(Calfele pun mîinile şi-i îmbrîncesc afară.)*

Anghelache: Staţi, flăcăi! Staţi că ne ducem şi noi...

Petrache: Noi sîntem prea cu pardon către d-voastră.

---

[1] Cuvîntul e şters şi a fost adăugat deasupra: *ştrengari.*

[2] Şters şi scris deasupra: *vagabonţilor.*

Calfele: Afară! Afară, papugiilor!
Petrache: Bine era să spălăm putina mai dinainte[1]. *(Către cucoana care în toată scena aceasta face grimase comice de leșin și Ileana se ocupă de dînșii.)*
Ancuța: Afară! Afară, papugiilor.[2]
Petrache *(ieşind):* Cu a vu suhăț, madam... Și cu pardon vă părăsim, dar...
Pencu: Dar vă fac eu să înțelegeți plăpămărește. *(Îi croieşte. Ei o rup la fugă zicînd:)* Am înțeles! Am înțeles!

SCENA a VII-a

Se aranjază încît rămîne scena în două lăsînd femeile d-o parte şi ei de alta, iar mijlocul scenei se ocupă de Pencu şi Stoian.

Pencu: Ei! Cucoane jupîneselor! Vă place salon? Frumoase sînt astea? Vă place sindrofiile? Mai poftiți pene la pălării?... Preumblări pe şosea, cu birja?... Baluri şi alte care nu sînt de mutra voastră?
Ancuța: Voi să fiu cucoană! M-ai înțeles? Fie şi la obor, nu-mi pasă! Nu voi să fiu jupîneasă... S-a isprăvit!

Arie

Mi-am pus în gînd o dată
Să fiu şi eu cucoană,
Și nu mă las nici moartă,
De-oi merge la icoană.[3]

Nu vroi să-mi zică lumea
Că sînt plăpămăreasă.
Nu vroi să-mi strige-n urmă
Că sînt o jupîneasă.

Obraznic, mojicane,
De vrei o jupîneasă,
Te du la mitocane
De-ți ia plăpămăreasă.

[1] In ms. 2969 replica continuă: *Madam chel bunioară am luat-o la ceafă.*
[2] Șters şi adăugat: *vagabonților.*
[3] Adăugat la începutul versului: *Mai bine.*

Stoian: Jupîneasă dragă, nu întărîta pe jupînul.
Ancuța: Taci, obraznicule! Mojicule!...
Pencu: Lăsați-o în pace, îi știu eu doftoria. Fringhia udă să trăiască. Nu mă turbur. Îi citesc eu molitfa obicinuită... Să vedem de astă dată. Ileano, fă-te încoace la unchiul!
Ileana: Unchiule, să mă ierți de neroziile ce-am făcut pînă acum, cam fără voie-mi.
Pencu: Ți-am zis eu ceva?
Ileana: Să vezi, unchiule... E dulce numele de cucoană, bată-l pustia! Sînt frumoase pîrdalnicile de pălării! Au farmec, unchiule...
Pencu: Ascultă, copilul meu. Ce au fost au trecut. Și tu, ca tînără, te-ai luat după alții. Acum este vorba să isprăvim și cu tine, cu Stoian.
Ileana: Unchiule!
Stoian: Jupîne!
Pencu *(către Stoian)*: Ce, n-o iei? *(Ilenii.)* Ce, nu îndrăznești?... Ileana e tînără, să-ndreptează lesne și se pune pe casă. *(Ilenii.)* Stoian e bun și iartă neroziile trecute. *(Către amîndoi.)* Dați-mi mîinile!
Ancuța: Ba, mă rog, să-ți cați de plăpămărie, să nu te amesteci la neamul meu. Eu nu-mi dau nepoata după plăpămari.
Pencu: Muiere[1], închină-te că te paște vrun păcat mare astăzi.
Ileana: Mătușică, eu am văzut că noi nu sîntem născute ca să fim cucoane. Nu ne șade bine cuconia, și de aceea am hotărît să iau pe Stoian, care are o inimă așa de bună și pe care îl cunosc din copilărie...
Pencu: Bravo, copilul meu!...
Stoian: Dragă Ileano, eu pălării și saloane nu-ți făgăduiesc. Dar în locul lor, îmbelșugare și fericire casnică.
Ancuța *(apropiindu-se de Ileana, îi zice încet)*: Nu este așa că-l iei numai ca să-l trimeți la balamuc?
Ileana: O, nu, dragă mătușică. Îl iau că-mi place, că e cinstit și de teapa mea.
Ancuța: Du-te, mojico și ticăloaso ce ești! Mă miram eu! Păcat de ce am cheltuit să te învăț pricopseală și franțozească! Adevărat să zice că nici din talpă cerc de bute, nici din mojic om de frunte.

---

[1] Șters și scris deasupra: *femeie.*

Pencu : Lăsaţi-o pe dînsa. Eu îi sînt popa. O dau eu pe brazdă. Iar voi, copiii mei, să vă gătiţi duminică, că daca o vrea D-zeu, să facem nunta.

Stoian *(sărutîndu-i mîna) :* Dumnezeu să ne ajute, jupîne!

Ancuţa : Ah, crăp! Mă duc!... Mă duc că-mi vine dambla... *(Vrea să iasă.)*

Ileana : Mătuşico! Mătuşico!

Pencu : Lăsaţi-o, v-am mai spus. Iar voi, fetii mei, cît ăţi trăi să ţineţi minte astă zicătoare : să nu ne întindem mai mult decît ne este plapăma, că degerăm.

Arie

Cine teapa nu-şi păzeşte
Foarte lesne mofluzeşte;
Cine starea nu-şi măsoară
Poate cerşetor să moară.

Să trăim înţelepţeşte,
Să muncim negustoreşte,
Ca să nu păţim ca Stancu
Ce muri năuc, săracu.

S-au umflat o broască-odată,
Pe un bou ca să ajungă.
Dar plesni, sărmana-ndată,
După o trudire lungă.

Ca să nu păţim ca dînsa,
Să păstrăm această zisă:
Să ne măsurăm plăcerea
Numai cît ne e puterea. [1]

Corul

Ca să nu păţim ca dînsa
Etc. — Etc. — Etc.

(Cortina cade.)

---

[1] In ms. 2969, ultimele două versuri sînt :

Să ne măsurăm puterea
Numai cît ne e averea.

DOI COŢCARI
SAU
PĂZIŢI-VĂ DE RĂI CA DE FOC

Comedie într-un act

1849